

Zaangażowanie – klucz do sukcesu w wychowaniu dziecka

Rola rodziny w procesie wychowania

Czasy współczesne niosą ze sobą wiele zmian. Społeczeństwo ulega im i adekwatnie przystosowuje się do warunków, które aktualnie panują.

Technologia, struktura socjoekonomiczna, model rodziny i kultura biznesowa to tylko niektóre z dziedzin, które w przeciągu ostatnich [...] lat uległy poważnym przeobrażeniom. Każda z tych zmian ogromnie wpływa na nasze nastawienie i zachowania¹.

Wiele mówi się w mediach o „normalnym” domu, wychowaniu bezstresowym dzieci, ich buncie, niedostosowaniu do ogólnie przyjętych norm społecznych i pewnej bezradności w tym obszarze pomimo podejmowanych konstruktywnych działań. Hanna Nikodemowska El Tairy twierdzi, że:

Zwłaszcza w naszych czasach bycie rodzicem świadomie kierującym procesem wychowawczym własnego dziecka staje się wyzwaniem, któremu trudno sprostać. Coraz więcej osób zostaje rodzicami bez żadnego przygotowania do pełnienia tej funkcji. Mnogość koncepcji i propozycji wychowawczych każdemu może zrobić porządne zamieszanie w głowie².

W literaturze nauk społecznych można zetknąć się z różnymi definicjami wychowania. Krystyna Ferenz wyjaśnia, iż proces ten zależy od

koncepcji człowieka i jego miejsca w świecie, zależy od warunków jego egzystencji, od oczekiwań społeczności wobec jej członków, od tego, czego społeczeństwo oczekuje od jednostki. Człowiek nie żyje poza grupą. Tylko wśród innych ludzi może rozwinąć swoje społeczeństwo, odczuć autonomię własnej osoby i docenić ją³.

¹ P. Schiller, T. Bryant, *Wychowuj mądrze. Naucz dziecko podstawowych 16 wartości*, Warszawa 2004, s. 6.

² H. Nikodemowska El Tairy, *Jak wychować potwora. Antyporadnik dla rodziców*, Warszawa 2012, s. 17–18.

³ K. Ferenz, *Konteksty edukacji kulturalnej. Społeczne interesy i indywidualne wybory*,

Definiując wychowanie, Romana Miller pisze, że „jest to interwencja w dialektyczny stosunek człowieka i świata, regulująca ich wzajemne stosunki za pomocą twórczego współdziałania dotyczącego rozwoju społecznego i jednostki”⁴.

W wyjaśnieniach wychowania wspomina się o wszechstronnym rozwoju dziecka, sytuacjach temu sprzyjających, różnorodnych działaniach wychowawców oraz efektach tego procesu, prowadzących do pozytywnych zmian rozwojowych wychowanka⁵.

Rozwój dziecka dokonuje się poprzez aktywne myślenie, stymulowane przez wątpliwości, przez konflikt poznawczy. Doświadczenie prowadzi do zdobycia wiedzy, do «aktywnej zmiany we wzorach myślenia»⁶.

Należy podkreślić, że jedną z najważniejszych ról w wychowaniu oraz nauce pełni środowisko wychowawcze, jakim jest rodzina, która tworzy system o określonej strukturze. Dorosli mają pełnić funkcję mądrych, wspierających i wymagających nauczycieli, którzy stawiają określone wymagania oraz cierpliwie egzekwują od dzieci wykonywanie poleceń. „Stawiając mądre granice i określając to, co wolno, a co zabronione, co dobre a co złe, rodzic wprowadza dziecko w świat dorosłych powoli, stopniowo, ale konsekwentnie”⁷. Ta podstawowa komórka społeczna jest czynnikiem kształtującym osobowość dziecka. Warto pamiętać, że:

Atmosferę domu rodzinnego, okazywane dziecku uczucia pozytywne lub negatywne odczuwa ono bardzo wcześnie, zanim jeszcze zacznie rozumieć sens skierowanych do niego słów. Rodzina powinna zaspokajać podstawowe potrzeby dziecka⁸.

Mimo przemian, jakie w jej obrębie się dokonują, przechowuje i przekazuje ona kolejnym pokoleniom wartości, ich zasadnicze rozumienie oraz hierarchię. Ze społecznego punktu widzenia przekaz wartości w rodzinach jest bardzo istotny, podobnie jak zaadaptowanie ich do czasu teraźniejszego. Hanna Elżanowska zwraca uwagę, że w dorosłym życiu człowiek powinien samodzielnie i świadomie podejmować, bądź podejmuje, decyzje, ponieważ wybory oparte są na fundamentach wyniesionych z domu rodzinnego. „Wychowanie w rodzinie polega przede wszystkim na doświadczaniu wartości w bezpośrednim kontakcie z rodzicami”⁹. Rodzina jest więc bardzo ważna, ponieważ stanowi jeden z najbliższych

Zielona Góra 2003, s. 178.

⁴ R. Miller, *Socjalizacja, wychowanie, psychoterapia*, Warszawa 1981, s. 122.

⁵ E. Piecuch, *Wychowanie szczęśliwego człowieka podstawowym celem rodziców*, „Wychowanie w Rodzinie” 2012, t. 6, nr 2, s. 65.

⁶ T. Neckar-Ilnicka, *Perspektywy dorosłości i obraz pracy ludzkiej w swobodnych wypowiedziach dzieci w wieku przedszkolnym*, Kraków 2007, s. 19.

⁷ H. Nikodemka El Tairy, dz. cyt., s. 153.

⁸ J. Pielkova, *Moje dziecko jest niegrzeczne*, Warszawa 1980, s. 3.

⁹ H. Elżanowska, *Między pokoleniowa transmisja wartości w rodzinie*, „Studia z Psychologii” 2012, t. 18, s. 110.

kręgów oddziaływań środowiskowych każdej jednostki¹⁰. W zależności od warunków, okoliczności, kontekstu społeczno-kulturowego, wieku, perspektywy i wielu innych czynników może istnieć niezliczenie wiele determinantów oddziałujących na specyficzne sytuacje wychowawcze, które oznaczają zorganizowanie takich czynników zewnętrznych. Wpływają one „w sposób zamierzony zarówno na pewne czynniki wewnętrzne – na osobowość, jak również na samo zachowanie”¹¹. Niemniej jednak podejście pełne zaangażowania i oddania temu, co się robi, przybliży dorosłych do sukcesu wychowawczego w pracy z wychowankami, ponieważ

[...] wychowanie dziecka to, innymi słowami, nauczanie tego, co ważne i co dobre, przygotowanie go do samodzielnego życia i nauczania wchodzenia w bliskie relacje z partnerem niezależnie od płci. Każda rodzina buduje swój własny dekalog wartości, które przekazuje z pokolenia na pokolenie. Dla jednych będzie to pracowitość, rzetelność i odpowiedzialność, dla innych robienie kariery bez względu na koszty¹².

Sukces a zaangażowanie w kontekście wychowania

Szybkie tempo życia, w jakim funkcjonują ludzie współczesnego świata skłania do refleksji nad wychowaniem. Powstaje wiele poradników na temat tego, jak wychować małego geniusza, artystę, dziecko doskonałe, które poradzi sobie w czasie każdej sytuacji, a przy tym będzie odnosiło sukcesy w swojej podróży pełnej permanentnego rozwoju. Żaden z tych poradników nie wspomina jednak o zaangażowaniu, które jest kluczowe, aby osiągnąć powodzenie.

Sukces bywa definiowany jako „pomyślny wynik jakiegoś przedsięwzięcia, osiągnięcie zamierzonego celu”¹³ bądź „zdobycie sławy, majątku, wysokiej pozycji”¹⁴. Dorosli często oczekują od swoich dzieci spektakularnego sukcesu bez wyznaczania sobie celów i angażowania się w proces ich rozwoju: „Wielu rodziców [...] myśli [...], że wystarczy żyć własnym życiem tak jak zawsze, a wychowywanie samo się dokona”¹⁵. Proces ten jest jednak bardziej skomplikowany, długofalowy i składa się na niego wiele różnych, drobnych działań (celów), które sprzężone ze sobą mogą przynieść wiele satysfakcji. „Rodzina powinna być podporą dla każdego dziecka przeżywającego [...] swe dziecięce konflikty, niepowodzenia i smutki”¹⁶.

¹⁰ K. Ferenz, *Wprowadzanie dzieci w kulturę*, Wrocław 1995, s. 57.

¹¹ H. Jarosiewicz, *Sytuacja wychowawcza we współczesnej szkole – zagrożenie indywidualizmem i subiektywizmem*, „Cywilizacja” 2007, nr 22, s. 63–64.

¹² H. Nikodemski El Tairy, dz. cyt., s. 70.

¹³ *Sukces*, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/sukces;2576536> [dostęp: 23.12.2014].

¹⁴ Tamże.

¹⁵ K. Steede, *10 błędów popełnianych przez dobrych rodziców*, Gdańsk 2007, s. 12.

¹⁶ J. Pielkova, dz. cyt., s. 56.

Gdy dorosły jest zaangażowany, dostrzega i celebryje wraz dzieckiem jego sukcesy, motywuje je tym samym do nabywania nowych umiejętności i robienia dalszych postępów. „Poparcie dla wysiłków dziecka, a nie dla stopnia jego osiągnięć, zwiększy samoocenę i motywację do podejmowania wysiłków w przyszłości”¹⁷.

Osiągnięcie celu jest równoznaczne z osiągnięciem sukcesu, dlatego czasami jego brak jest nazywany klęską. „Każdy chce odnosić sukcesy i każdy chciałby ograniczyć do minimum swoje porażki”¹⁸. Prawda jest jednak taka, że poprzez popełniane błędy i niepowodzenia ludzie przybliżają się do osiągnięcia sukcesu. Wiele klęsk skłania do refleksji, a tym samym zmniejsza prawdopodobieństwo ich powtórzenia w przyszłości. „Im silniejsza jest wewnętrzna motywacja, tym większa jest również wytrwałość w pokonywaniu pojawiających się trudności”¹⁹. Porażka może więc pełnić funkcję mobilizacyjną i eliminować występowanie kolejnych w oparciu o wyciągnięte wnioski z poprzedniego nieudanego działania.

Ludzie ciągle myślą o ogólnych, dalekosiężnych celach, zapominając, że za sukces można uznać każde drobne działanie, które przybliży do osiągnięcia celu. Sukcesem wówczas staje się sam proces dążenia, tworzenia, czyli każda inicjatywa, a nie tylko wynik końcowy. Spojrzenie przez pryzmat popełnianych błędów dopuszcza je, gdyż ogranicza możliwość ich powielania, czyli realnie zbliża do sukcesu²⁰. Powodzenie – rozumiane jako stan – jest również

działaniem na najwyższym poziomie możliwości każdej jednostki, która zmierza w kierunku spełnienia jej nawet najskrytszych marzeń i pragnień przy jednoczesnym zachowaniu niezbędnej równowagi pomiędzy wszystkimi płaszczyznami życia tejże jednostki. Inaczej mówiąc, sukces jest to każdy stan zamierzony lub też zrealizowany w przeciągu określonego przedziału czasu²¹.

Chcąc sprecyzować i nazwać go konkretnie, trzeba jednak pamiętać o wartościach, które są jego wyznacznikami. Każdy człowiek inaczej widzi i rozumie sukces, ponieważ każdy, ze względu na swoje doświadczenie oraz wiedzę, ma inną hierarchę wartości.

Zaangażowanie a sukces

Mówiąc o zaangażowaniu w sukces wychowawczy, ma się zwykle na myśli skłonność do konsekwentnego, długotrwałego skoncentrowania swojej

¹⁷ K. Steede, dz. cyt., s. 23.

¹⁸ A. Łukasik, *Definicje sukcesu i jej wpływ na nasze działania*, <http://testineo.pl/baza-wiedzy/58-definicje-sukcesu-i-jej-wplyw-nasze-dziaania> [dostęp: 20.12.2014].

¹⁹ S. Leo, *Nagle wszystko rozumiem! Jak pomóc dziecku, aby się mogło lepiej uczyć*, Kielce 2002, s. 42.

²⁰ A. Łukasik, dz. cyt.

²¹ *Co to jest sukces?*, http://www.cotojest.info/sukces_663.html [dostęp: 27.12.2014].

energii i doświadczeń na roli rodzica, która obejmuje aktywność osoby dorosłej w wymiarze intelektualnym, emocjonalnym, behawioralnym i ewaluatywnym²². Na pełne zaangażowanie składa się wiele czynników: przeżywanie, określone myślenie i działanie wobec dziecka wraz z gotowością rodziców do dostosowania odpowiednich działań do ich fazy rozwojowej. Rodzice chętnie deklarują intencje zaangażowania, lecz nie zawsze w sposób świadomy je realizują²³. Zachowania, które można identyfikować z zaangażowaniem, dotyczą podejmowanych przez jednostkę decyzji. Nie jest zaangażowaniem rezultat „jednej znaczącej decyzji, umiejscowionej w czasie i przestrzeni, jak w przypadku zobowiązania, złożonej obietnicy, ale wynikiem ciągłego decydowania”²⁴.

Zaangażowane rodzicielstwo

Definicja zaangażowanego rodzicielstwa, którą przyjąłem, nosi znamiona podmiotowej orientacji roli rodzicielskiej, podkreślając jej świadomość w kreowaniu środowiska i sytuacji wychowawczych. Rodzice, którzy aktywnie uczestniczą w wychowaniu swoich dzieci poprzez wytrwałe podejmowanie, wywoływanie i modyfikowanie podejmowanych działań, są zaangażowani w proces wychowawczy²⁵. Nadanie osobistego znaczenia rodzicielstwu jest kluczowe, ponieważ koncepcje wychowawcze są różnorodne i wymagają sprostania różnym trudnościom, a także godzenia ról społecznych pomimo przeciwności losu²⁶.

Zaprezentowane pojęcie zaangażowanego rodzicielstwa

akcentuje pozytywną jakość opieki rodzicielskiej, której wyrazem jest między innymi umiejętność rozpoznawania potrzeb dziecka, właściwa ich interpretacja i adekwatne reagowanie, poczucie bezpieczeństwa dostarczane dziecku, refleksyjne myślenie rodzica o zachowaniu dziecka i dostrzeganie jego następstw rozwojowych oraz wspieranie jego poczucia sprawstwa i autonomii, a także uznanie przez rodziców, iż wychowanie dziecka (dzieci) jest ważnym obszarem ich aktywności²⁷.

²² L. Bakiera, *Zaangażowane rodzicielstwo a autokreacyjny aspekt rozwoju dorosłych*, Warszawa 2013, s. 170.

²³ D. Bracke, D. Corts, *Parental Involvement and the Theory of Planned Behavior*, „Education” 2012, nr 1 (133), s. 197.

²⁴ L. Bakiera, *Zaangażowane rodzicielstwo. Problemy...*, s. 23.

²⁵ W. Łukaszewski, M. Marszał-Wiśniewska, *Wytrwałość w działaniu. Wyznaczniki sytuacyjne i osobowościowe*, Gdańsk 2006, s. 103–144.

²⁶ J. Lydon, M. Zanna, *Commitment in the Face of Adversity. A Value Affirmation Approach*, „Journal of Personality and Social Psychology” 1990, nr 58, s. 1042.

²⁷ L. Bakiera, *Zaangażowane rodzicielstwo. Problemy...*, s. 23.

Troska o dzieci i ich rozwój zależy od zaangażowania opiekunów. Śledzenie i uczestniczenie w tym procesie jest źródłem radości oraz możliwością osiągnięcia sukcesów przy dążeniu do postępu. Bez zaangażowania w to, co się robi trudno dostrzec postęp i upragnione powodzenie. Kevin Steede podkreśla, że „nie ma ważniejszego zajęcia na świecie niż bycie rodzicem”²⁸.

W zaangażowaniu nie liczy się tylko osiągnięcie celu, ważny jest również sposób, w jaki się do niego dochodzi pomimo trudności, z którymi należy się zmierzyć. Poświęcenie czasu, uwagi i oddanie się wychowaniu z empatią, w zamian za osiągnięcie określonych wartości autotelicznych przez dziecko, jest ważniejsze od materialnych zadośćuczynień za ich brak. Większość ludzi podejmujących trud wychowania oczekuje, że wesprze dziecko, a ono poradzi sobie później w każdej sytuacji i będzie przy tym potrafiło samodzielnie odnosić sukcesy. Bez zaangażowanych dorosłych nie będzie jednak zaangażowanych dzieci, ponieważ „dzieci to urodzeni obserwatorzy i naśladowcy”²⁹. Nie powinny być one powierzane osobom, które są bierne i bez żadnych celów.

Dzieci i młodzież powinny obcować z osobami, które kochają życie, osobami, które przejawiają jak najbardziej biofilijną orientację. Zresztą wychowanie powinno taką postawę w dzieciach rozwijać. Najłatwiej chyba to osiągnąć przez przykład, modelowanie, naśladowanie³⁰.

Należy zatem poddać refleksji myśl, czy w pędzącym świecie dorośli wiedzą, jak rozmawiać z dzieckiem, w jaki sposób pracować z nim, aby później samo potrafiło radzić sobie w różnych sytuacjach. Janet G. Woititz zaznacza, iż „trzeba dbać o to, aby kanały porozumienia były drożne”³¹. Rodzice, opiekunowie, wychowawcy, podejmując się wszelkich działań, ostatecznie pragną uzyskać pozytywny cel – sukces. Najmłodsi muszą czuć i wiedzieć, że rodzice w sposób aktywny doświadczają życia wraz z nimi, a nie są obecni tylko ciałem, bez ducha³². Dorośli powinni natomiast pamiętać, że „znalezienie czasu na zabawę z dzieckiem jest darem”³³. Wychowanie wbrew pozorom jest trudnym, czasochłonnym procesem, który nie zawsze przynosi oczekiwane efekty. Gdy dorośli kilka razy poświęcą uwagę dziecku i nie widzą zadowalających efektów swoich działań, zaprzestają ich myśląc, że są one nieskuteczne. To jeden z głównych powodów niepowodzeń wychowawczych w pracy z dziećmi. Często wychowankowie mają stworzone

²⁸ K. Steede, dz. cyt., s. 11.

²⁹ H. Nikodemowska El Tairy, dz. cyt., s. 123.

³⁰ M. Bednarska, *Uprasza się o wrażliwość. Wadze wczesnych kontaktów dziecko-dorosły/dorosły-dziecko*, [w:] *Pedagogika przedszkolna. Oblicza i poszukiwania*, red. M. Magda-Adamowicz, A. Olczak, Toruń 2014, s. 87; Orientacja biofilijna to taka, która emanuje miłością do życia, rozwoju. Biofil to osoba prospołeczna, która jest świadoma silnych stron swojej osobowości, promieniuje empatią, serdecznością, radością oraz ciepłem.

³¹ J.G. Woititz, *Wymarzone dzieciństwo*, Gdańsk 2007, s. 97.

³² K. Steede, dz. cyt., s. 13.

³³ J. Spilberg, *Gry i zabawy z dziećmi*, Poznań 2000, s. 6.

warunki do optymalnego rozwoju, ich opiekunowie zapominają jednak, że sami wchodzą w ich skład. Sukces wychowawczy zależy od zaangażowania. Nie tylko wykonanie pojedynczych czynności jest ważne, lecz także sposób i cała ciągłość podjętych działań, gotowość do osiągania określonych celów bez względu na trudności, które trzeba pokonać po drodze. Poświęcenie czasu, uwagi i oddanie się wychowaniu z empatią jest istotne, dlatego rodzice, szkoła, rówieśnicy oraz cały system społeczny muszą być zaangażowani w wychowanie najmłodszych pokoleń po to, aby osiągnąć na tym polu powodzenie.

Zaangażować się oznacza „wziąć aktywny (głównie emocjonalnie) udział w jakimś działaniu, przedsięwzięciu, pracy, projekcie”³⁴, który odnosi się zawsze do kogoś lub czegoś³⁵. Proces ten bywa również definiowany jako postawa osoby³⁶, która „jest przekonana o słuszności tego, co robi i wkłada w to wiele wysiłku”³⁷. Z metodologicznego punktu widzenia definiowanie zaangażowania jako względnie stałego stanu o charakterze afektywno-poznawczym jest najbardziej trafne i właściwe, na co zwraca uwagę szereg badaczy, skupiając się na śledzeniu zależności przyczynowo-skutkowych³⁸. W wyjaśnieniach procesu zaangażowania powtarzają się określenia „działanie w słusznej kwestii” oraz „osobiste poświęcenie się przyjętemu przekonaniu”, działania powiązane są bowiem z wyborami i priorytetami. Proces zaangażowania nie jest ukierunkowany regulacyjnym działaniem celu³⁹.

Trwanie aktywności zaangażowanej związane jest z przetwarzaniem rzeczywistości (w odróżnieniu od ukierunkowania na jej przetworzenie). Aczkolwiek działaniom zaangażowanym nie towarzyszy jednoznacznie określony cel jako efekt finalny, ich konsekwencją jest wytwarzanie nowych stanów oraz produktów materialnych i symbolicznych⁴⁰.

Ponadto zaangażowanie jest faktem silnej koncentracji i motywacji do działań nad obszarem, któremu osoba zaangażowana poświęca swój czas, obdarza swoją uwagę, jednocześnie się z nim utożsamiając.

Wydawać się może, że każda osoba mająca dzieci jest zaangażowana w proces wychowania. Nie jest to jednak tak oczywiste. W zaangażowanym wychowaniu

³⁴ Zaangażowanie, [w:] *Słownik języka polskiego*, <http://sjp.pl/zaanga%C5%BCowanie> [dostęp: 20.12.2014].

³⁵ R. Trigg, *Rozum a zaangażowania*, Warszawa 1989, s. 34.

³⁶ Zaangażowanie, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/zaangazowanie:2541640.html> [dostęp: 20.12.2014].

³⁷ Zaangażowanie, [w:] *Wielki słownik języka polskiego*, http://www.wsjp.pl/index.php?id_hasla=42185 [dostęp: 21.12.2014].

³⁸ *Czym jest zaangażowanie pracowników?*, Barometr Zaangażowania, <http://barometrzaangazowania.com/definicja-zaangazowania> [dostęp: 18.12.2014].

³⁹ M. Lewicka, *Mechanizmy zaangażowania i kontroli w działaniu człowieka*, [w:] *Psychologia aktywności. Zaangażowanie, sprawstwo, bezradność*, red. M. Kofta, Poznań 1993, s. 44.

⁴⁰ L. Bakiera, *Zaangażowane rodzicielstwo. Problemy...*, s. 23

[...] chodzi o to, aby wychować zdrowych fizycznie i emocjonalnie ludzi, którzy będą potrafili wykształcić w sobie wiarę we własne siły i przeświadczenie o celowości swojego życia. Warunkiem wstępnym jest uznanie, że dzieci mają pewne prawa, a zadaniem rodziców jest pilnować, aby te prawa były przestrzegane⁴¹.

Wszystkie czynności, w czasie których rodzic planuje działania wychowawcze, jak i te, które dzieją się spontanicznie, winny być rozpatrywane przez niego z wielką uwagą, ponieważ to teraźniejszość kształtuje przyszłość. „Ludzie nie lubią oglądać, ani słuchać tego, co koliduje z ich mocno utrwalonymi przekonaniami czy gorącymi pragnieniami”⁴², zbyt często nie myślą też o tym, co dzieje się w danej chwili⁴³. Wszystko, co dorośli przekazują dziś dzieciom, „świadomie bądź nieświadomie, będzie miało główny wpływ na społeczeństwo jutra. Jeśli zostawimy nauczanie wartości przypadkowi, ryzykujemy utracenie nieodzownego elementu naszej kultury”⁴⁴. Pam Schiller zauważa się, że:

Jako społeczeństwo żyjemy w pośpiechu, nie zawsze zatrzymujemy się na czas, by pomyśleć o wszystkich konsekwencjach zmian kulturowych, które stają się na naszych oczach. Musimy spojrzeć w przyszłość i zastanowić się nad skutkami naszych czynów⁴⁵.

Podsumowanie

Podsumowując, warto zaakcentować, że rodzina stanowi w życiu dziecka naturalne i pierwsze środowisko wychowawcze, uczy je określonych zachowań, wpaja normy postępowania i wartości. Elżbieta Jezierska-Wiejak zauważa, że:

Rodzice, jako pierwsi wychowawcy, mają ogromny wpływ na kształtowanie się ocen, przekonań i postaw moralnych i nastawień społecznych dzieci oraz przygotowują je do pełnienia różnorodnych ról społecznych i podejmowaniu coraz bardziej odpowiedzialnych zadań⁴⁶.

Na koniec warto jeszcze odnieść się do słów Józefy Pielkovej, która wskazuje postępowanie i zachowanie człowieka jako coś, co nie jest tylko jego osobistą sprawą. Wyjaśnia, że ludzie są powiązani ze sobą siecią wzajemnych relacji – stosunków i zależności, dlatego każdy powinien przestrzegać norm społecznych⁴⁷. Bycie człowiekiem odpowiedzialnym i wytrwałym w tym procesie przybliży osiągnięcie celu. Droga do sukcesu wiedzie bowiem poprzez zdeterminowane

⁴¹ J.G. Woititz, dz. cyt., s. 10.

⁴² E. Aronson, *Człowiek – istota społeczna*, Warszawa 2000, s. 177.

⁴³ S. Leo, dz. cyt., s. 20.

⁴⁴ P. Schiller, T. Bryant, dz. cyt., s. 7.

⁴⁵ Tamże, s. 6–7.

⁴⁶ E. Jezierska-Wiejak, *Rodzina jako międzypokoleniowa płaszczyzna transmisji wartości*, „Wychowanie w Rodzinie” 2013, t. 8, nr 2, s. 285.

⁴⁷ J. Pielkova, dz. cyt., s. 58.

i zaangażowane działania. Bywa czasami zawiła i trudna, osiągnięcie upragnionego efektu dodaje jednak sił i mobilizuje. Zaangażowanie będzie wynagrodzone powodzeniem.

Większość rodziców naprawdę pragnie dobrze wychować dzieci. Nie chce ich zaniebdywać, ani czynić im krzywdy. W rzeczywistości jednak wielu z nich jest tak bardzo zajętych codziennymi sprawami, że wychowywanie schodzi na drugi plan⁴⁸.

Rodzice zwykle przypominają sobie o swoim zaangażowaniu, gdy dzieci zaczynają im przysparzać problemów. Steede mówi, że „każdy może być wspaniałym rodzicem. Trzeba tylko chcieć uczynić z wychowania życiowy priorytet”⁴⁹, ponieważ ci, którzy świadomie zaangażowali się w wychowanie i postrzegają się jako życiowych przewodników swych dzieci, osiągną powodzenie wychowawcze, a ich potomstwo wyrośnie na zdrowych, zaangażowanych i odnoszących sukcesy członków społeczeństwa.

Bibliografia

- Aronson E., *Człowiek – istota społeczna*, przekł. J. Radzicki, PWN, Warszawa 2000.
- Bakiera L., *Zaangażowane rodzicielstwo a autokreacyjny aspekt rozwoju dorosłych*, Difin, Warszawa 2013.
- Bednarska M., *Uprasza się o wrażliwość. Wadze wczesnych kontaktów dziecko-dorośli/dorosły-dziecko*, [w:] *Pedagogika przedszkolna. Oblicza i poszukiwania*, red. M. Magda-Adamowicz, A. Olczak, Adam Marszałek, Toruń 2014.
- Bracke D., Corts D., *Parental Involvement and the Theory of Planned Behavior*, „Education” 2012, nr 1 (133), s. 188–201.
- Co to jest sukces?, http://www.cotojest.info/sukces_663.html [dostęp: 27.12.2014].
- Czym jest zaangażowanie pracowników?, Barometr Zaangażowania, <http://barometrzaangazowania.com/definicja-zaangazowania> [dostęp: 18.12.2014].
- Elżanowska H., *Międzypokoleniowa transmisja wartości w rodzinie*, „Studia z Psychologii” 2012, t. 18, s. 97–144.
- Ferenz K., *Konteksty edukacji kulturalnej. Społeczne interesy i indywidualne wybory*, Oficyna Wydawnicza UZ, Zielona Góra 2003.
- Ferenz K., *Wprowadzanie dzieci w kulturę*, Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995.
- Jarosiewicz H., *Sytuacja wychowawcza we współczesnej szkole – zagrożenie indywidualizmem i subiektywizmem*, „Cywilizacja” 2007, nr 22, s. 66–78.
- Jezierska-Wiejak E., *Rodzina jako międzypokoleniowa płaszczyzna transmisji wartości*, „Wychowanie w Rodzinie” 2013, t. 8, nr 2, s. 285–299.
- Leo S., *Nagle wszystko rozumiem! Jak pomóc dziecku, aby się mogło lepiej uczyć*, przekł. M. Jałowiec, Jedność, Kielce 2002.

⁴⁸ K. Steede, dz. cyt., s. 11–12.

⁴⁹ Tamże, s. 16.

- Lewicka M., *Mechanizmy zaangażowania i kontroli w działaniu człowieka*, [w:] *Psychologia aktywności. Zaangażowanie, sprawstwo, bezradność*, red. M. Kofta, Nakom, Poznań 1993.
- Lydon J., Zanna M., *Commitment in the Face of Adversity. A Value Affirmation Approach*, „Journal of Personality and Social Psychology” 1990, nr 58, s. 1040–1047.
- Łukasik A., *Definicje sukcesu i jej wpływ na nasze działania*, <http://testineo.pl/baza-wiedzy/58-definicje-sukcesu-i-jej-wplyw-nasze-dziaania> [dostęp: 20.12.2014].
- Łukaszewski W., Marszał-Wiśniewska M., *Wytrwałość w działaniu. Wyznaczniki sytuacyjne i osobowościowe*, GWP, Gdańsk 2006.
- Miller R., *Socjalizacja, wychowanie, psychoterapia*, PWN, Warszawa 1981.
- Neckar-Ilńska T., *Perspektywy dorosłości i obraz pracy ludzkiej w swobodnych wypowiedziach dzieci w wieku przedszkolnym*, Impuls, Kraków 2007.
- Nikodemski El Tairy H., *Jak wychować potwora. Antyproradnik dla rodziców*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2012.
- Piecuch E., *Wychowanie szczęśliwego człowieka podstawowym celem rodziców*, „Wychowanie w Rodzinie” 2012, t. 6, nr 2, s. 63–81.
- Pielkowska J., *Moje dziecko jest niegrzeczne*, Instytut Wydawniczy CRZZ, Warszawa 1980.
- Schiller P., Bryant T., *Wychowuj mądrze. Naucz dziecko podstawowych 16 wartości*, przekł. D. Ściepko, K.E. Liber, Warszawa 2004.
- Spilberg J., *Gry i zabawy z dziećmi*, przekł. M. Czubak, Media Rodzina, Poznań 2000.
- Steede K., *10 błędów popełnianych przez dobrych rodziców*, przekł. A. Fita, Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, Gdańsk 2007.
- Sukces*, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/sukces;2576536> [dostęp: 23.12.2014].
- Trigg R., *Rozum a zaangażowanie*, przekł. B. Chwedeńczuk, PAX, Warszawa 1989.
- Zaangażowanie*, [w:] *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/sjp/zaangazowanie;2541640.html> [dostęp: 20.12.2014].
- Zaangażowanie*, [w:] *Wielki słownik języka polskiego*, http://www.wsjp.pl/index.php?id_hasla=42185 [dostęp: 21.12.2014].
- Woititz J.G., *Wymarzone dzieciństwo*, przekł. M. Przyłipiak, GWP, Gdańsk 2007.

Commitment – a key to success in child's upbringing

Abstract: Upbringing (despite all pretenses) is a difficult and time-consuming process, which does not always bring the expected results. Nowadays, it is commonly discussed that a „normal” home and stress-less upbringing cause children's rebellion and maladjustment to the commonly accepted social norms. What is happening that despite of numerous attempts, success in child's upbringing is barely visible? What is one of the main reasons of failures in the upbringing of children, for whom conditions are supposedly created so their development is happening in appropriate rhythm and despite of that they do not achieve the state desired by the educators? It all depends on involvement. It is not only performance of an action which is important but also the way in which it is done, being ready to achieve certain goals, despite of number of difficulties, which need to be overcome on the way. Sacrifice of time, courage and dedication to upbringing with empathy for the achievement of certain autotelic values by the child is more important than material compensations

for their lack. Parents, school, peers and the whole social system should be involved in the upbringing of youngest generations in order to achieve success in their upbringing.

Keywords: child, childhood, development, education, family, involvement, success, upbringing, values

Słowa kluczowe: edukacja, dziecko, dzieciństwo, sukces, rodzina, rozwój, wartości, wychowanie, zaangażowanie

